

30.9.2024

Sosiaali- ja terveysvaliokunta**Valiokuntakuuleminen 1.10.2024. HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle
valtion talousarvioksi vuodelle 2025**

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025.

1. Budjettileikkausten vaikutus THL:n toimintaan

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos sopeutti toimintaansa ennakoivasti laskevan kehyksen sekä nyt osoitettujen lisäsäästötarpeiden (tuottavuusohjelma) vuoksi n. 12 miljoonalla eurolla alkuvuoden 2024 aikana. Valtaosa leikkauksista kohdentui henkilöstömenoihin. THL:n henkilötyöpanos väheni supistusten myötä n 200 htv:llä. Vajaa sata henkilöä irtisanottiin laitoksen palveluksesta.

Laitoksessa päättyviä tai merkittävästi supistuvia toimintoja ovat mm:

- Rokotusten ja infektiotautien ammattilaisneuvonnan voimakas supistaminen
- Sisäympäristömikrobiologian laboratorion ja kohdennetun asiantuntija- ja tutkimustyön lopettaminen
- Laaturekisteritoiminnan uudelleen suunnittelu sekä biopankkitoiminnan merkittävä supistaminen
- Kliinisen mikrobiologian toimilupamenettelyn lakkauttaminen
- Biomarkkerit-laboratorion lakkauttaminen
- Tasa-arvotiedon keskuksen lakkauttaminen
- Osallisuustyön keskitettynä toimintona lakkauttaminen
- Geneettinen riskitekijä- ja etiologinen tutkimus, virologinen infektiotutkimus sekä ennenaikaisen syntymän aikaansaaman sairastuvuuden tutkimus lakkaa laitoksessa – tavoitteena siirtää toiminta yliopistoille

30.9.2024

- Supistetaan niitä seurantoja ja toimintoja, jotka ovat ensisijaisesti jonkun toisen toimijan vastuulla
- Lisäksi kaikilla osastoilla tehostetaan toimintaa ja myös laitoksen yhteisiä kuluja vähennetään merkittävästi

Mittavan sopeutuksen seurauksena toimintaa myös organisoitiin uudelleen.

2. THL:lle kohdistuneiden leikkausten vaikutus hyvinvointialueyhteistyöhön ja THL:n antamaan tukeen

Terveysten ja hyvinvoinninlaitoksella on lakisääteisenä tehtävänä laatia vuosittain asiantuntija-arviot, joissa arvioidaan jokaisen hyvinvointialueen ja yhteistoiminta- alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämistehtävässä onnistumisen tilaa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 30§). Asiantuntija-arvioinneissa nojaututaan kansalliseen, vertailukelvolliseen, pääosin hyvinvointialueiden toiminta- ja taloustiedoista syntyvään tietoon, minkä tietosisällöstä vastaa THL (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 29§). Yhtenäisen, vertailukelvollisen, vaikuttavuusperusteisen tietopohjan rakentaminen ja ylläpito ja syntyneen tiedon pohjalta tehtävät analyysit vaativat runsaasti hyvinvointialueiden kanssa tehtävää työtä.

Hyvinvointialueiden ohjauksen uudistunut lainsäädännöllinen ja vuorovaikutukselliseen ja vaikuttavuusperusteiseen ohjaukseen nojautuva keinovalikoima edellyttää hyvinvointialueiden oikeudenmukaisen kohtelun varmistamiseksi THL:n lakisääteistä tehtävää laajempaa asiantuntijuutta tukemaan hyvinkin nopealla aikataululla esille nousevia päätöksenteon tuen tarpeita. Tältä osin on kyse uudesta tehtävästä, minkä resurssointiin ei ole voitu varautua THL:n arviointitoimintaa käynnistettäessä vuonna 2018.

30.9.2024

Vaikka THL on kevään 2024 yhteistoiminta ja muutosneuvotteluissa paitsi supistanut toimintaansa, myös muuttanut toimintansa sisältöä ja organisaatiotaan paremmin vastaamaan hyvinvointialueiden ohjaustarpeeseen, laitoksen nykyiset voimavarat eivät ole olleet aiemminkaan täysin riittäviä vastaamaan tähän tarpeeseen.

Toteutetut ja tulossa olevat julkisen talouden suunnitelman mukaiset resurssileikkaukset rajaavat entisestään THL:n mahdollisuuksia kehittää toimintaansa ja uudistaa asiantuntijuuttaan vastaamaan hyvinvointialueiden ohjauksen vaatimiin nopeasti muuttuviin asiantuntijatuen tarpeisiin, joita tulee sekä eri ministeriöistä että myös hyvinvointialueilta.

THL tuo esiin, että hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä laitos esitti, että uudistukseen ohjatusta valtion rahoituksesta varattaisiin noin promille ohjaustehtävälle. Huomioon ottaen uudistuksen laajuus (globaalisti suurin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vuosikymmeniin) tämä olisi kohtuullinen kuluerä sen varmistamiseksi, että uudistuksen tavoitteet saavutetaan, sekä väestön terveyden ja hyvinvoinnin, että valtiontalouden tasapainottamisen kannalta.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Hallinto- ja talousjohtajan
sijainen,
Yksikönpäällikkö

Maria Ojaluoma